

گزارش کوتاهی از برخی فعالیت‌های انجام شده در مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه در سال ۱۳۹۸
فرزانه فرجامی

در سال ۱۳۹۸ مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی ضمن بزرگداشت هفتادمین سال تاسیس دانشگاه فردوسی تلاش نمود تا با ارتقا کیفیت خدمات، استفاده از فناوری‌های نوین، افزایش کیفیت محتوای وب سایت، و بهبود منابع انسانی در جهت کسب مقام دومین دانشگاه جامع کشور کوشا باشد. تحقیق و بررسی در خصوص ایجاد کتابخانه دیجیتالی دانشگاه با استفاده از نرم‌افزار متن باز دی اسپیس (Dspace)، ارائه اطلاعات پایان‌نامه‌ها به صورت تمام متن در سطح اینترنت دانشگاه به صورت الکترونیکی، راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی، گسترش و توسعه فضاهای مطالعه، تهیه منابع آموزشی و برقراری دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی مورد نیاز از جمله فعالیت‌های کتابخانه در این رابطه می‌باشد. همچنین از موارد دیگر می‌توان به گسترش فضای مخزن کتاب‌ها، ارتقا سواد اطلاعاتی کاربران و کارکنان با افزایش برگزاری کارگاه‌های آموزشی، مستندسازی فعالیت‌های کارشناسان، ایجاد کمیته‌های تخصصی، حمایت از دانشگاه سبز و... اشاره نمود.

کتابخانه مرکزی با داشتن ۱۳ بخش نسبت به ارائه خدمات به خانواده بزرگ دانشگاه همت گماشته است اگر چه که در ماه آخر سال بعثت شیوع ویروس کرونا این خدمات نیز تحت تاثیر قرار گرفت.

در همین راستا بخش سفارشات از طریق مجموعه‌سازی منابع اطلاعاتی در سال ۱۳۹۸ مبلغ ۵،۲۷۸،۷۴۵،۰۱۵ ریال جهت خرید منابع هزینه نمود (جدول ۱). به گونه‌ای که تعداد ۲۵۷۳ نسخه کتاب فارسی، ۲۶۴ عنوان کتاب لاتین چاپی و الکترونیکی، ۴۴ عنوان نشریه فارسی، ۳ پایگاه مقالات فارسی و امکان دسترسی به بیش از ۲۵۰ پایگاه مقالات لاتین فراهم شد.

جدول شماره (۱): مبلغ هزینه شده برای تأمین منابع اطلاعاتی کتابخانه در سال ۱۳۹۸

هزینه ریالی صرف شده	روش تهیه		زبان منبع	نام واحد	نوع منبع اطلاعاتی
	اهدایی	خریداری			
۳,۰۸۸,۱۵۵,۵۱۹	۲۱۵۲	۲۵۷۳	فارسی و عربی	کتابخانه مرکزی	کتاب
	۱۸۶	۲۶۴	لاتین چاپی و الکترونیکی		
	۰	۰	لاتین		
۸۷,۸۶۰,۰۰۰	۴۵	۴۴	فارسی	کتابخانه	نشریات (عنوان)
	۲۰۱	۰	لاتین	مرکزی	
۷۸,۱۵۰,۰۰۰	-	۳	فارسی	کتابخانه	پایگاه‌های
۹۳۰,۰۰۰,۰۰۰	-	بیش از ۲۵۰	لاتین	مرکزی	اطلاعاتی
۵,۲۷۸,۷۴۵,۰۱۵	جمع				

در بخش فهرست نویسی نیز تعداد ۱۳۱۵۳ عنوان کتاب فهرست نویسی و آماده‌سازی گردید که از این تعداد ۱۱۸۴۴ عنوان کتاب فارسی و ۱۳۰۹ عنوان کتاب لاتین می‌باشند. اطلاعات مربوط به آمار کتاب‌های فهرست نویسی شده در کتابخانه‌های دانشکده‌ها در جدول ۲ آمده است.

جدول شماره (۲): آمار کتاب‌های فهرست‌نویسی شده در بخش فهرست‌نویسی در سال ۱۳۹۸

ردیف	دانشکده	فارسی	لاتین
۱	الهیات	۱۶۴۰	-
۲	ادبیات	۴۲۲۷	۸۱۱
۳	علوم تربیتی	۸۴۸	۴۹
۴	مرکز مشاوره	۱۵۵	-
۵	کتابخانه مرکزی	۴۹۷۴	۴۴۹
	جمع کل	۱۱۸۴۴	۱۳۰۹

در بخش امانت کتابخانه تعداد کل کتاب‌های موجود شامل ۲۸۸۸۷۲ نسخه می‌باشد که از این تعداد ۲۰۴۶۸۰ نسخه کتاب فارسی و ۸۴۱۹۲ نسخه کتاب لاتین می‌باشد (جدول ۳). تعداد کتاب‌های امانت داده شده فارسی و لاتین در طی سال ۱۳۹۸ ۴ بالغ بر ۱۰۰۳۵۲ عنوان بوده است (جدول ۴).
با توجه به اینکه بخش امانت از بخش‌های فعال و پویای کتابخانه می‌باشد، روزانه حداقل به بیش از ۷۰۰ نفر از اعضا خدمات ارائه می‌گردد.

جدول شماره (۳): آمار کتاب‌های موجود در کتابخانه مرکزی در سال ۱۳۹۸

تعداد کتاب			
موجودی		نوع	
لاتین	فارسی		
۷۴۳۶۴	۱۸۹۸۶۹	غیرمرجع (نسخه)	کتابخانه
۹۸۲۸	۱۴۸۱۱	مرجع (نسخه)	مرکزی

جدول شماره (۴): آمار کتاب‌های امانت داده شده به تفکیک دانشجویان، اعضای هیات علمی و کارمندان

در سال ۱۳۹۸

تعداد کتاب‌های امانت داده شده							کتابخانه مرکزی
تعداد کارکنان	تعداد اعضا هیئت علمی	تعداد دانشجویان			کل اعضا		
تعداد کتاب امانت داده شده	تعداد کتاب‌های امانت داده شده	تعداد دانشجویان دکتری	تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد	تعداد دانشجویان کارشناسی	تعداد کتاب امانت داده شده	تعداد عضو	
۱۶۰۰	۹۷۲	۱۱۶۵۱	۲۵۸۷۷	۵۳۵۲۱	۹۴۹۹۳	۲۵۰۰۰	کتاب‌های فارسی
۵۳	۱۹۳	۹۷۵	۱۹۱۱	۲۱۵۳	۵۳۵۹		کتاب‌های لاتین

افزون بر موارد ذکر شده بخش مرجع کتابخانه با داشتن بیش از ۱۴۰۹۵ نسخه کتاب فارسی و ۹۸۰۱ نسخه کتاب لاتین در جهت رفع نیازهای آموزشی و پژوهشی استادان، دانشجویان و پژوهشگران تلاش می‌نماید. در سال ۱۳۹۸ حدود ۶۹۸ نسخه کتاب به این مجموعه اضافه شد که از این تعداد ۶۷۳ نسخه فارسی و ۲۵ نسخه لاتین می‌باشد. همچنین بخش پایان‌نامه‌های مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی نیز با داشتن نزدیک به ۲۶۰۰۰ پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد و دکتری یکی دیگر از بخش‌های فعال و پویای کتابخانه به شمار می‌رود. در این بخش در سال ۱۳۹۸ تعداد ۱۲۱۵ پایان‌نامه در مقطع کارشناسی ارشد و تعداد ۴۸۵ پایان‌نامه در مقطع دکتری وارد مجموعه شده است. بخش نشریات کتابخانه بخش دیگری است که با داشتن بیش از ۱۳۵۴ عنوان نشریه لاتین و ۹۶۷ عنوان نشریه فارسی در سال ۱۳۹۸ مجموعه غنی از مجلات را فراهم ساخته به گونه‌ای که نیازهای پژوهشی مراجعان را تامین می‌نماید، همچنین امکان دسترسی به ۳ پایگاه مقالات فارسی، و بیش از ۲۵۰ پایگاه مقلات لاتین و خرید ۴۴ عنوان مجله فارسی در این سال فراهم گردید.

بخش آموزش و ارتباطات نیز با هدف ارائه برنامه‌های آموزشی به منظور حفظ، اشاعه و ارتقا دانش جامعه دانشگاهی و ایجاد ارتباط و تعامل، فعالیت‌های خود از جمله برگزاری ۱۱۲ کارگاه، تور آموزشی و نشست‌های علمی را ارائه نمود.

از فعالیت‌های ویژه این بخش در سال ۱۳۹۸ پیگیری لازم جهت تجهیز کارگاه آموزشی، اتاق شورا و تهیه سایر ابزار، تجهیزات و امکانات مورد نیاز جهت ارائه بهینه خدمات آموزشی بود. علاوه بر این این بخش در سال ۹۸ میزبانی بیش از ۷۲۸ بازدیدکننده در سطح ملی و بین‌المللی را برعهده داشت.

یکی دیگر از بخش‌های مهم در مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی بخش اطلاع رسانی است که این بخش با هدف شناسایی نیازهای جامعه دانشگاهی و فراهم کردن امکان دسترسی سریع و آسان به منابع اطلاعاتی و به منظور پشتیبانی از اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه خدمات خود را چه به صورت حضوری و چه به صورت مجازی ارائه نموده است. از جمله فعالیت‌های ویژه این بخش می‌توان به پیگیری امور راه اندازی کتابخانه دیجیتال دانشگاه با استفاده از نرم افزار متن باز دی اسپیس (Dspace)، مدیریت مقالات سیستم ساعد، مدیریت سامانه پاد و مدیریت وب سایت کتابخانه اشاره نمود.

بخش علم‌سنجی یکی از بخش جدید در کتابخانه مرکزی است که با هدف تحلیل و گزارش تولیدات علمی منتشرشده اعضای هیئت‌علمی، رصد نظام‌های علم‌سنجی داخلی و خارجی، بومی‌سازی شاخص‌های علم‌سنجی با سیاست‌های دانشگاه به بررسی، اصلاح و تکمیل اطلاعات اعضای هیئت‌علمی در سامانه علم‌سنجی دانشگاه می‌پردازد. در همین راستا این بخش با برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای اعضای هیئت‌علمی، بررسی وضعیت رتبه دانشگاه فردوسی در رتبه‌بندی مؤسسات سایمگو و تهیه گزارش دوماهه WOS و SCOPUS و... تلاش می‌نماید تا علاوه بر آگاه‌سازی اعضای هیات علمی از وضعیت علمی خود، وضعیت علمی دانشگاه را از طریق بررسی شاخص‌های علم‌سنجی رصد نماید. علاوه بر فعالیت‌های مطرح شده در بالا، می‌توان به برگزاری ۳ نمایشگاه کتاب، ایجاد دو سالن مطالعه ویژه خواهران با ظرفیت ۷۵ نفر و برادران با ظرفیت ۹۰ نفر، انتقال مجموعه‌های اهدایی به سالن مرجع کتاب‌های فارسی، انتقال بخش اطلاع رسانی به بخش خدمات پایان نامه‌های دیجیتال، و تدارک فضای سالن کتابخانه در طبقه اول جهت مطالعه دانشجویان در مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی اشاره نمود.